

Brüssel, 17. oktoober 2019
(OR. en)

13217/19

FREMP 148	DATAPROTECT 241
JAI 1075	DIGIT 155
EJUSTICE 130	EDUC 411
DROIPEN 165	EMCO 5
COHOM 118	EMPL 513
ANTIDISCRIM 40	GENDER 45
ASILE 40	JEUN 108
ASIM 119	JUSTCIV 184
COPEN 398	MIGR 173
COSI 209	SOC 677
COTER 137	VISA 219
CT 99	DEVGEN 192
DAPIX 299	SUSTDEV 142

MENETLUSE TULEMUS

Saatja: Nõukogu peasekretariaat

Kuupäev: 7. oktoober 2019

Saaja: Delegatsioonid

Eelmise dok nr: 12357/19

Teema: Nõukogu järeldused põhiõiguste harta kohta kümme aastat hiljem:
ülevaade olukorrast ja edasine töö

Nõukogu võttis oma 7. oktoobri 2019. aasta istungil vastu käesoleva märkuse lisas esitatud nõukogu järelduste teksti.

Nõukogu järeldused põhiõiguste harta kohta kümme aastat hiljem:**ülevaade olukorrast ja edasine töö****SISSEJUHATUS**

1. Nõukogu tuletab meelde, et Euroopa Liit on ühistel väärtustel põhinev liit, nagu on sätestatud Euroopa Liidu lepingu artiklis 2, mis rajaneb sellistel väärtustel nagu inimväärikuse austamine, vabadus, demokraatia, võrdsus, õigusriik ja inimõiguste, kaasa arvatud vähemuste hulka kuuluvate isikute õiguste austamine. Need meie demokraatlikku ja ühiskondlikku mudelit toetavad ühised väärtused on Euroopa vabaduse, julgeoleku ja jõukuse alus. Õigusriigi põhimõtte etendab olulist rolli meie kõigi demokraatlikes riikides ning annab peamise tagatise, et need väärtused on hästi kaitstud. Kõik liikmesriigid ja EL peavad seda täielikult järgima¹.

¹ Uus strateegiline tegevuskava 2019–2024, mille Euroopa Ülemkogu võttis vastu 20. juunil 2019.

2. Nõukogu väljendab heameelt kümne aasta möödumise üle sellest, kui ELi põhiõiguste harta muutus ELi institutsioonidele, organitele ja asutustele ning liikmesriikidele ELi õiguse kohaldamisel õiguslikult siduvaks. Nõukogu rõhutab, et hartal on samasugune juriidiline väärtus nagu Euroopa Liidu aluslepingutel. Nõukogu tunnistab, et harta on üks kõige nüüdisaegsemaid ja põhjalikumaid õiguslikult siduvaid põhiõiguste instrumente.
3. Nõukogu peab positiivseks komisjoni 2018. aasta aruannet harta kohaldamise kohta² ja Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti 2019. aasta aruannet³. Komisjoni ja ELi põhiõiguste ameti aruannete kohaselt on mittediskrimineerimise probleemid endiselt lahendamata. Seepärast kordab nõukogu oma kohustust võtta meetmeid, et võidelda igasuguse diskrimineerimise vastu harta artikli 21 lõikes 1 loetletud mis tahes põhjusel. Nõukogu tervitab uusi algatusi, mis käivitati 2018. aastal harta kohaste õiguste edendamiseks, ning rõhutab, et see töö peab jätkuma kindla pühendumusega edendada ja kaitsta põhiõigusi ning tagada harta potentsiaali täielik ärakasutamine.

² Dok 10064/19.

³ Dok 10116/19.

4. Nõukogu rõhutab Euroopa Liidu Kohtu kohtupraktika tähtsust harta tõlgendamisel ja kohaldamisel ning tunnistas liikmesriikide kohtute kasvavat rolli harta tõhususe tagamisel.
5. Nõukogu kinnitab veel kord oma pühendumust ELi ühinemisele Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooniga, nagu on sätestatud Euroopa Liidu lepingu artikli 6 lõikes 2. Nõukogu tunnistas, et ühinemise eesmärk on tugevdada liidu ühiseid väärtusi, parandada ELi õiguse tõhusust ja suurendada põhiõiguste kaitse ühtsust Euroopas.
6. Inimesed saavad põhiõigusi kasutada üksnes demokraatlikus ühiskonnas, mille aluseks on õigusriik, kus kohtusüsteemi sõltumatus on oluline element. Seepärast tervitab nõukogu Soome eesistumise ajal 10.-11. septembril Helsingis korraldatud konverentsi „Kuidas tagada meie ühiskondade vastupanuvõime muutuvast Euroopas – demokraatia, õigusriigi ja põhiõiguste vastastikune mõju“, mille käigus jõuti järeldusele, et kõnealused normid ja väärtused on omavahel lahutamatult seotud ja tugevdavad üksteist.
7. Nõukogu tervitab nõukogu eesistujariikide korraldatavaid hartaga seotud konverentse ning jääb ootama eelseisvat konverentsi „ELi põhiõiguste harta kõigi jaoks reaalsuseks muutmine: kümme aastat harta õiguslikult siduvaks muutumisest“, mille korraldavad 12. novembril 2019 komisjon, eesistujariik Soome ja Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet. Konverents annab õigeaegselt võimaluse mõtiskleda selle üle, kuidas edendada harta kasutamist ja sellest teadlikkust kõigi harta täitmisahelas osalejate seas nii, et see oleks inimeste elus tõeliselt tõhus.

8. Nõukogu tuletab meelde oma 9. aprilli 2019. aasta järeldusi⁴ „Veelgi kestlikuma liidu saavutamine aastaks 2030“. Nõukogu rõhutab, et põhiõiguste kasutamine, sealhulgas hartas sätestatud põhiõiguste järgimise tagamine, on eeltingimus, et saavutada kestliku arengu eesmärgid ja täita kohustust mitte jätta kedagi kõrvale.

EUROOPA LIIDU PÕHIÕIGUSTE HARTA KOHALDAMINE: ÜLEVAADE OLUKORRAST JA EDASINE TÖÖ

9. Nõukogu kutsub järgmisi sidusrühmi üles aitama kaasa ELi põhiõiguste harta rakendamisele nende vastavates pädevusvaldkondades ning tagama, et selleks on olemas piisavad inimressursid ja rahalised vahendid.

⁴ Euroopa Liidu Nõukogu 9. aprilli 2019. aasta järeldused „Veelgi kestlikuma liidu saavutamine aastaks 2030“ (8286/19).

Nõukogu ja liikmesriigid

10. Nõukogu kinnitab veel kord oma kohustust võtta arvesse harta kohaldamist käsitlevaid suuniseid, sealhulgas suuniseid põhiõiguste austamise kontrollimiseks nõukogu ettevalmistavates organites võetavate metodoloogiliste sammude kohta,⁵ ning väljendab oma valmisolekut uurida viise, kuidas neid suuniseid nõukogu ettevalmistavates organites tõhusamalt kasutada, sealhulgas koolituse kaudu.
11. Nõukogu tuletab meelde ELi Põhiõiguste Ameti arvamust 4/2018⁶ „Probleemid ja võimalused põhiõiguste harta rakendamisel“, eriti arvamust nr 8, milles soovitatakse nõukogu põhiõiguste, kodanikuõiguste ja isikute vaba liikumise töörühmas seada sisse iga-aastane hartat puudutav teabevahetus. Nõukogu võtab samuti teadmiseks Euroopa Parlamendi 12. veebruari 2019. aasta resolutsiooni⁷ harta rakendamise kohta ELi institutsioonide raamistikus, eelkõige selle, et Euroopa Parlament julgustab liikmesriike vahetama korrapäraselt teavet ja kogemusi harta kasutamise, kohaldamise ja järelevalve kohta.

⁵ Euroopa Liidu Nõukogu 20. jaanuari 2015. aasta suunised põhiõiguste austamise kontrollimiseks nõukogu ettevalmistavates organites võetavate metodoloogiliste sammude kohta (5377/15).

⁶ Kättesaadav aadressil https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-opinion-04-2018_charter-implementation.pdf

⁷ Euroopa Parlamendi 12. veebruari 2019. aasta resolutsioon Euroopa Liidu põhiõiguste harta rakendamise kohta ELi institutsioonilises raamistikus (P8_TA(2019)0079).

12. Nõukogu tunnistab, et heade tavade vahetamine harta rakendamise kohta riiklikul tasandil ning liikmesriikide vahel ja harta üle temaatiliste arutelude pidamine on kasulikud. Nõukogu tuletab meelde Soome eesistumise ajal nõukogu põhiõiguste, kodanikuõiguste ja isikute vaba liikumise töörühmas selle teemal toimunud arvamuste vahetusi ning võtab endale kohustuse jätkata sellist dialoogi igal aastal.
13. Nõukogu võtab murega teadmiseks hiljutise kodanike teadlikkust hartast käsitleva Eurobaromeetri uuringu,⁸ mille kohaselt on teadlikkus hartast endiselt vähene. Samuti märgib nõukogu, et Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti 2019. aasta põhiõiguste aruandes juhitakse tähelepanu sellele, et puudub riiklik poliitika, mis edendaks teadlikkust hartast ja selle rakendamist.
14. Nõukogu kutsub liikmesriike üles tugevdama hartaga seotud teadlikkuse suurendamist ja koolitustegevust, sealhulgas poliitikakujundajatele, riigiteenistujatele ja õigusala töötajatele, samuti inimõigustega tegelevatele riiklikele asutustele, kodanikuühiskonna organisatsioonidele ja teistele inimõiguste kaitsjatele. Nõukogu kutsub ka liikmesriike üles juhtima kohtusüsteemi tähelepanu hartale ja soovitab kaaluda hartat puudutavate suuniste ja koolitusprogrammide väljatöötamist ja rakendamist. Samuti rõhutab nõukogu, kui oluline on anda üldsusele ligipääsetavat teavet hartas sätestatud õiguste kohta, et suurendada kodanike osalemist harta kohaldamises.

⁸ Eurobaromeetri eriuuring nr 487b „Teadlikkus Euroopa Liidu põhiõiguste hartast“, mis viidi läbi Euroopa Komisjoni taotlusel märtsis 2019.

15. Nõukogu julgustab liikmesriike tagama ELi õiguse kohaldamisalasse kuuluvate siseriiklike õigusaktide õiguslikku kontrolli ja mõju hindamist käsitlevate siseriiklike menetlusnormide vastavuse hartale. Nõukogu tervitab komisjoni ja Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti pakutavaid asjakohaseid vahendeid liikmesriikide abistamiseks selles valdkonnas ning kutsub liikmesriike üles neid vahendeid täiel määral ära kasutama.

Komisjon

16. Nõukogu tervitab olulist tööd, mida komisjon on teinud põhiõiguste harta rõhusaks rakendamiseks komisjoni strateegia raames⁹. Nõukogu kutsub komisjoni üles jätkama oma jõupingutusi, et tagada kõigi seadusandlike ja poliitiliste algatuste kooskõla hartaga, ning uurima, kas strateegia vajab läbivaatamist.

17. Selleks et tagada põhiõiguste järgimine kõigis poliitikavaldkondades, kutsub nõukogu komisjoni üles jätkama kõigi asjakohaste seadusandlike ettepanekute puhul põhiõiguste süstemaatilise mõju hindamise läbiviimist ja seda veelgi tõhustama.

⁹ Komisjoni 19. oktoobri 2010. aasta teatis „Euroopa Liidu strateegia põhiõiguste harta rakendamiseks“ (COM(2010) 0573).

18. Nõukogu rõhutab Euroopa e-õiguskeskkonna portaali olulisust, mida haldavad ühiselt komisjon ja liikmesriigid, et edendada teadlikkuse suurendamist hartast ning harta kohaldamist ja kasutamist. Nõukogu kutsub komisjoni ja liikmesriike üles Euroopa e-õiguskeskkonna portaali edasi arendama, sealhulgas luues Euroopa e-õiguskeskkonna portaali spetsiaalse lehekülje, kus liikmesriigid saaksid avaldada ja ajakohastada oma häid tavaid teadlikkuse suurendamise ja harta kasutamise kohta.

Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet

19. Nõukogul tervitab olulist rolli, mida Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet etendab oma asutamismääruse¹⁰ kohaselt, pakkudes põhiõiguste alast oskusteavet, eelkõige põhiõiguste olukorda liikmesriikides käsitlevate andmete kogumise ja analüüsimise kaudu. Nõukogu tervitab ameti hartaga seotud tööd, eelkõige teadlikkuse suurendamine, e-vahendid ja harta alased koolitused. Nõukogu julgustab Euroopa Liidu Põhiõiguste Ametit jätkama vahendite ja koolituste väljatöötamist, sealhulgas õigusala töötajate jaoks, ning toetama liikmesriike ja ELi institutsioone, organeid ja asutusi harta rakendamisel ning edendama kogu liidus põhiõiguste järgimise kultuuri.

¹⁰ Nõukogu 15. veebruari 2007. aasta määrus (EÜ) nr 168/2007.

20. Nõukogu kinnitab taas oma valmisolekut kasutada Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti oskusteavet ja andmeid parimal viisil nende algatuste ettevalmistamisel, mis võivad mõjutada põhiõigusi. Nõukogu tuletab meelde võimalust küsida ametilt selle tegevusvaldkonda kuuluvate konkreetsete teemade või nõukogu poolt seadusandlike menetluste käigus võetud seisukohtade kohta nõuandvat arvamust. Nõukogu kutsub ELi institutsioone ja liikmesriike üles kaaluma põhiõigustega seotud seadusandlike ja poliitiliste algatuste ettevalmistamisel ameti kogutud andmete sagedasemat kasutamist.
21. Nõukogu tuletab meelde välishindajate ja ameti haldusnõukogu varasemaid soovitusi vajaduse kohta veelgi suurendada ameti töö õiguslikku selgust, tõhusust ja mõju. Sellega seoses kordab nõukogu oma seisukohta, et ta kaalub hoolikalt kõiki ameti asutamismääruse¹¹ muutmise ettepanekuid, mida komisjon võib otsustada esitada, sealhulgas selleks, et viia see kooskõlla ELi ameteid käsitleva ühise lähenemisviisiga, et tagada parem juhtimine ja tõhusus.

¹¹ Nõukogu 15. veebruari 2007. aasta määrus (EÜ) nr 168/2007.

Inimõigustega tegelevad riiklikud asutused, võrdõiguslikkust edendavad asutused ja muud riiklikud mehhanismid

22. Nõukogu rõhutab vajadust kaitsta inimõigustega tegelevate sõltumatute riiklike asutuste, võrdõiguslikkust edendavate asutuste ja muude inimõiguste mehhanismide jaoks soodsat keskkonda. Neil on oluline roll põhiõiguste kaitsmisel ja edendamisel ning harta järgimise tagamisel. Nõukogu julgustab liikmesriike ning komisjoni, Euroopa Liidu Põhiõiguste Ametit ja teisi liidu institutsioone, organeid ja asutusi veelgi tõhustama koostööd nende mehhanismidega ja toetama neid nende vastavate volituste täitmisel, sealhulgas harta rakendamisel ja edendamisel.

Kodanikuühiskond

23. Nõukogu tunnistab kodanikuühiskonna organisatsioonide olulist rolli kohalikul, piirkondlikul, riiklikul ja ELi tasandil põhiõiguste edendamisel, sealhulgas õiguste kasutajate seas põhiõiguste kohta teadlikkuse suurendamisel ning nende jõupingutuste toetamisel oma õiguste kasutamiseks ja kaitsmiseks rahvusvahelise, ELi ja siseriikliku õiguse raames. Nõukogu tuletab meelde, et on oluline eemaldada kodanikuühiskonna tegutsemisruumist ebavajalikud, ebaseaduslikud või meelevaldsed piirangud ja hoiduda nende kasutamisest, ning tunnistab, et kodanikuühiskonna organisatsioonide jaoks on väga oluline läbipaistev, piisav ja kergesti kättesaadav rahastamine. Nõukogu ootab huviga uue õigluse, õiguste ja väärtuste fondiga seotud õigusloomealase tegevuse jätkamist.